

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

Filosofie

Test 14

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I.TÉTEL

30 pont

Írjátok le a vizsgalpra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdéscsoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. Ha J. P. Sartre szerint *az egzisztencia megelőzi az esszenciát*, akkor:
  - a. az emberi természet adott
  - b. az embernek korlátozott szabadsága van
  - c. az ember önmagát építi
  - d. a választások lehetetlenek
2. Mivel az emberi magatartás feltételezi a jó és a rossz közötti választást, az ember:
  - a. eszközkészítő lény
  - b. véges lény
  - c. ösztönlény
  - d. erkölcsi lény
3. Az eutanázia problémája:
  - a. a hedonista etika témája
  - b. az arisztotelészi etika témája
  - c. az alkalmazott etika témája
  - d. a hagyományos etika témája
4. Milyen értelemben állítható, hogy az ember szabadsága a társadalomban az ember felelősségét is maga után vonja:
  - a. mások diszkriminálása értelmében
  - b. a törvények betartása értelmében
  - c. a szabályok megszegése értelmében
  - d. mások uralása értelmében
5. Az alábbi helyzetek melyikében korlátozható törvényesen az egyéni szabadság J. S. Mill szerint:
  - a. a civil társadalom alárendelése érdekében
  - b. mások szabadsága megsértésének megelőzése érdekében
  - c. szükségessé válik az emberi jogok eltörlése
  - d. egy diktatórikus rendszer jut hatalomra

6. J. J. Rousseau szerint az igazi szabadság csakis a törvényeknek alárendelten létezhet, ami azt jelenti, hogy:
- azt tehetsz, amit akarsz, mivel a szabadság egy veleszületett jog
  - alárendelhetjük mások akaratát a magunkénak
  - az uralkodó emberek szabadok
  - az szabad, aki kizárólag a törvényeknek engedelmeskedik
7. Az alábbiak közül melyik megállapítás találó az alkalmazott etikára:
- nem értelmezhető az élet konkrét tetteit kísérő reflexív viszonyulásként
  - hiányzik belőle minden tapasztalati tartalom
  - induktív vizsgáldást alkalmazó etikai diszciplína
  - nincsen fontossága napjainkban
8. A demokrácia egy olyan kormányzási rendszer, amely:
- biztosítja a politikai, társadalmi, vallási pluralizmust
  - totalitarizmust von maga után
  - biztosítja a kollektív döntések fontosságának növekedését az egyénre nézve
  - egyes elitek hatalmát biztosítja
9. Melyik etikában helyettesíti a *boldogság* fogalmát a *kötelesség* fogalma:
- teleologikus etika
  - deontologikus etika
  - hedonista etika
  - eudemonista etika
10. Az eudemonista etika képviselőjeként Arisztotelész:
- rámutat, hogy a boldogság bármely cselekedetünk célja
  - úgy tartja, hogy a boldogság veleszületett jellegű
  - az élvezetet jelöli meg az ember végső céljaként
  - erkölcsi elmélete középpontjában a daimónikus jó fogalma áll

II.TÉTEL

30 pont

A. A bal oldali oszlopban az emberi természet kérdéskörét tárgyaló filozófusok nevei szerepelnek, a jobb oldali oszlopban pedig az általuk ebben a témában képviselt filozófiai nézőpontok. Írjátok le a vizsgalpra a bal oldali oszlopban található betűk és a jobb oldali oszlopban található számok közötti helyes társításokat.

a. L. Blaga	1. Az ember egy <i>gondolkodó nádszál</i> .
b. Arisztotelész	2. Az ember a Háromság képe.
c. A. Augustinus	3. Az állam egy természetes intézmény és az ember, természeténél fogva, egy társadalmi lény.
d. R. Descartes	4. Az ember a titokban való és felfedésre irányuló létmód horizontjában nyeri el teljességét és méltóságát.
	5. Az ember gondolkodásként fedezi fel önmagát; a gondolkodás világosságából következtet saját létének evidenciájára: <i>Cogito ergo sum</i> .

16 pont

B. Érveljetez, körülbelül tíz sor terjedelemben, a következő kijelentés mellett vagy ellen: *Az ember par excellence kultúrateremtő lény.*

8 pont

C. Alkossatok egy példát, amelynek alapján rámutattok a társadalmiságnak az emberi természet meghatározásában játszott szerepére/fontosságára.

6 pont

III.TÉTEL

30 pont

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Mindebből tehát látható, hogy az állam természetszerű, s hogy az ember természeténél fogva társadalmi lény, míg a természeténél fogva antiszociális (...) vagy emberfölötti, vagy vadállat, amiről Homérosz is beszél. Az (artikulálatlan) hang egyedül az örömet és a fájdalmat jelzi, és a többi élőlényénél is megvan (...), az értelmes beszéd azonban a hasznos és a káros, az igazságos és igazságtalan kifejezésére is szolgál. (...) Mert miként – ha a tökéletesség fokát elérte – a legkülönb teremtmény minden élőlény közt az ember, de ha eltér a törvénytől és a jogtól, akkor mindennél alábbvaló. (...)

(Arisztotelész, *Politika*)

1. Jelöljétek meg a fenti szöveg alapján az emberi természet két jellemzőjét. **4 pont**
2. Mutassatok rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, egy összefüggésre, ami az *emberi természet* és a *társadalmiság* fogalmai között létezik. **10 pont**
3. Fogalmazzatok meg egy saját álláspontot a szövegben szereplő filozófiai nézőpont aktualitását illetően. **6 pont**

B. Tudva azt, hogy az alkalmazott etika az erkölcselméletekre való reakcióként jelent meg:

1. Jelöljétek meg az alkalmazott etika két jellemzőjét. **6 pont**
2. Illusztráljátok egy konkrét példán keresztül, hogy az eutanázia gyakorlata hogyan kerülhet ellentétbe az erkölccsel. **4 pont**